

ความรู้ความเข้าใจ และความต้องการของประชาชนเขตหนองแขม ที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

PERCEPTION AND DESIRE OF THE PEOPLE IN NONGKHAEM DISTRICT FOR THE OFFICIAL INFORMATION ACT, B.E. 2540

เพ็ญศรี นิริหัง*

*Pensri Chirinang**

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Graduate School, Southeast Asia University, Thailand.

*Corresponding author, E-mail: pensri.perth@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจ และความต้องการของประชาชนเขตหนองแขม ที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะข้อมูลข่าวสารของราชการที่ประชาชนต้องการทราบ 2) ศึกษาประสบการณ์ของประชาชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ 3) ศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชน ที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ 4) ศึกษาความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนตัว กับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ กับความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ และ 6) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ กับความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การทดสอบค่า t-test การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าบ้านตามทะเบียนบ้านของสำนักงานเขตหนองแขม จำนวน 324 คน โดยแบ่งเป็นแขวงหนองแขม จำนวน 160 คน และแขวงหนองค้างพลู จำนวน 164 คน ผลการวิจัยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการ ปานกลาง ประชาชนส่วนใหญ่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการปานกลาง ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการน้อย ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนตัว กับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่ต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าประสบการณ์ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างปานกลางกับความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างปานกลางกับความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

Abstract

The study on the perception and desire of the people in Nongkhaem District for the Official Information Act, B.E.2540 aims to 1) study the type of official information which people want to know, 2) study the experience of people in the Official Information Act, 3) study the perception of people on the Official Information Act, 4) study the differences in personal factors and the people's perception of the Official Information Act, 5) study the relationship between people's experience and the perception of people on the Official Information Act, and 6) study the relationship between the desire of people for the official information and people's perception on the Official Information Act. The statistical analysis used in this study is percentage, t-Test, one-way analysis of variance, and Pearson Coefficient of Correlation. The sample size consists of 324 respondents are the household heads; of whom 160 persons are drawn from Nongkhaem Sub-district and another 164 persons are drawn from Nongklangplu Sub-district. The results of research find that most of the people want to know about the official information at the moderate level. People's experience in the operation of the Official Information Act is at moderate level. People's perception of the Official Information Act is at low level. With regard to the personal factors and perception, the study shows that sex has nothing to do with the understanding of the Act. However, the differences in age, education, and occupation produce a statistical significance on perception at the level of 0.01. The correlation analysis between people's experiences and the perception of the Official Information Act shows a moderately opposite direction with a statistical significance of 0.01. Finally, people's desire to learn about the official information and perception are correlated moderately in an opposite direction with a significance level of 0.01.

Keywords: Perception, the Official Information Act, B.E. 2540

บทนำ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2540 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ และหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการด้านข้อมูลข่าวสารของราชการแก่ประชาชน โดยคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้มีมติ และประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติมาเป็นลำดับ [1] ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

กฎหมายฉบับนี้ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อประชาชน หน่วยงานของรัฐและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายได้ให้สิทธิแก่ประชาชนในการรับรู้ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และกำหนดหน้าที่ให้หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสดำเนินการในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐ เพื่อที่จะสามารถมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย และการดำเนินงานของรัฐ และใช้สิทธิได้โดยถูกต้องในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลให้โปร่งใส

และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็น “รัฐบาลโดยประชาชน” มากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันกฎหมายฉบับนี้ก็มีการบัญญัติเกี่ยวกับข้อยกเว้นข้อมูลที่ไม่ต้องเปิดเผย เพราะถ้าหากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของประชาชน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้มั่นคง และจะยังผลให้ประชาชนมีโอกาสรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตน เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์และคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและส่วนรวม [2]

จากเอกสารรายงานสรุปการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ประจำปี พ.ศ. 2542 ที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบ เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 ได้ระบุปัญหาในการปฏิบัติงาน โดยสรุปเป็นภาพรวมปัญหาการปฏิบัติงานในปี พ.ศ. 2542 แบ่งเป็นปัญหา 3 ประเด็นหลักคือ ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญและแนวทางการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติ ทั้งในส่วน of ประชาชน ส่วนของผู้บริหารในหน่วยงานของรัฐ และส่วน of เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ ปัญหาการปฏิบัติในหน่วยงานของรัฐ ในด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติ และด้านการมอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และปัญหาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

จะเห็นได้ว่าปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญ และแนวทางการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติในส่วน of ประชาชน เป็นหนึ่งในประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นแนวทางในการเพิ่มความรู้ความเข้าใจของประชาชนในพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไป และจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไปที่จะขอใช้สิทธิ

รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ และสังคมโดยรวม ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยลดช่องว่างในการสื่อสารระหว่างข้าราชการกับประชาชน สังคมไทยจะพัฒนาเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสาร ประชาชนทั่วไปจะมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการรวมกลุ่มทางสังคมที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอย่างกว้างขวาง กล้าคิด กล้าแสดงออกและผลักดันให้เกิดการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลข่าวสารของราชการที่ประชาชนต้องการทราบ
2. เพื่อศึกษาประสบการณ์ of ประชาชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ
3. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจ of ประชาชนที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ
4. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนตัว กับความรู้ความเข้าใจ of ประชาชน ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการกับความรู้ความเข้าใจ of ประชาชนที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ of ประชาชนกับความรู้ความเข้าใจ of ประชาชนที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการวิจัยเฉพาะพื้นที่เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
2. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าบ้านตามทะเบียนราษฎรของสำนักงาน

เขตหนองแขม จำนวน 343 คน โดยแบ่งเป็นแขวงหนองค้างพลู จำนวน 164 คน และแขวงหนองแขม จำนวน 160 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษาตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ซึ่งจำแนกเป็นปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ประสบการณ์ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการสำหรับตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

4. ขอบเขตด้านเวลา ศึกษาในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีทะเบียนราษฎรอยู่ในเขตหนองแขม

2. กฎหมายข้อมูลข่าวสาร หมายถึง พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

3. ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง สิ่งที่สื่อความหมายในเนื้อหาสาระที่ทำให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตัวบุคคล หน่วยงาน สถานที่ของทางราชการและประชาชน หรือเอกชนหรือบุคคล

4. ข้อมูลข่าวสารของราชการ หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาชน และเอกชน

5. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การที่ประชาชนในเขตหนองแขมขอใช้บริการดำเนินการขอข้อมูลข่าวสารต่อสำนักงานเขตหนองแขม

6. ความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐที่ประชาชนในเขตหนองแขมต้องการทราบ

7. ความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การที่ประชาชนในเขตหนองแขมมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องข้อมูลข่าวสารของทางราชการในเรื่องต่างๆ

8. ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาผู้มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ถึงแก่กรรมด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานเขตหนองแขม หรือหน่วยราชการของรัฐอื่นๆ ได้ทราบลักษณะและสภาพของความต้องการ และความพึงพอใจในการจัดดำเนินการด้านข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน จะได้มีการปรับปรุงรูปแบบวิธีการดำเนินการด้านข้อมูลข่าวสาร

2. เป็นแนวทางในการเพิ่มความรู้ความเข้าใจของประชาชน เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไปที่จะขอใช้สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ และสังคมโดยรวมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย สามารถใช้เป็นข้อมูลในการที่หน่วยงานราชการ องค์กรภาคเอกชน หรือประชาชน ได้ทราบสภาพความเป็นจริงของประชาชนด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องข้อมูลข่าวสาร สิทธิและวิธีการขอทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชน จะได้จัดการหรือปรับปรุงการดำเนินการด้านข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อคณะ กรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ หน่วยงาน

ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะด้านการเผยแพร่สร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และการประชาสัมพันธ์

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 [3] บัญญัติความหมายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจว่า ความรู้ คือ แจ้ง เข้าใจ ทราบ ความเข้าใจ คือ รู้เรื่อง รู้ความหมาย ประภาเพ็ญ สุวรรณ [4] อธิบายว่าความรู้จะเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อนและมีความหมายต่อกัน รัชชชัย ชัยจิรฉายกุล [5] อธิบายว่าความเข้าใจ คือ ความเชื่อหรือความนึกคิด (Concept) หรือการสำเหนียก (Conception) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นไปได้ในทางดีและไม่ดี และความรู้ความเข้าใจนี้เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากกลุ่มสังคมมาสู่ตัวบุคคล เช่น ถ้ามีผู้สอนให้บุคคลเข้าใจและรู้ว่าสิ่งหนึ่งสิ่งนั้นคืออะไร ผู้นั้นก็จะมีเจตคติ (Attitude) ที่ดีต่อสิ่งนั้น บลูม [6] ได้แบ่งระดับความรู้ (Cognitive Domain) เป็น 6 ระดับ จากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูง ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) เป็นความสามารถทางสมองในอันที่ทรงไว้หรือรักษาไว้ ซึ่งเรื่องราวต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใดนั้นให้ดูที่ว่าบุคคลนั้นสามารถเลือกได้ซึ่งสิ่งที่จะจำไว้ได้เพียงใด ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการสื่อความหมายทั้งให้ผู้อื่นรู้เจตนาของตนและตนรู้ความหมาย ความปรารถนาของผู้อื่น การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้และความเข้าใจไปใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างได้ผล ความสามารถในการนำไปใช้ไม่ได้หมายถึง การได้เรียนรู้วิธีการนำวิธีการที่ได้รับไปเลียนแบบ แต่ความสามารถในการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นความสามารถในการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนการสอนไปแก้ไขสถานการณ์ให้สำเร็จ

ลู่ส่งไป การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวใดๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการประกอบส่วนย่อยๆ ให้เข้ากันได้ เป็นเรื่องเป็นราว เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวในหลายๆลักษณะ แล้วนำมาจัดระบบโครงสร้างเสียใหม่ ซึ่งมีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม และการประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินตีราคาโดยอาศัยหลักเกณฑ์ (Criteria) และมาตรฐาน (Standard) ที่วางไว้

2. ความเป็นมาและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นที่ยอมรับกันว่าสิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในประเทศไทยมีอยู่อย่างจำกัด การดำเนินงานของส่วนราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นกิจการภายในของระบบราชการ การเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนทราบขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบ ซึ่งมักจะปกปิดเป็นหลักการเปิดเผยเป็นกรณียกเว้น นอกจากนี้ระบบข้อมูลข่าวสารก็ไม่มีระบบชัดเจน ไม่มีการจัดการและการบริหารข้อมูลข่าวสาร ทำให้การบริหารราชการและการให้บริการแก่ประชาชนเป็นไปโดยขาดข้อมูล และดำเนินไปอย่างไม่เป็นระบบ เป็นเพียงการปฏิบัติตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น การริเริ่มในเรื่องสิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการที่สำคัญเกิดขึ้นในรัฐบาลสมัยนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงระบบบริหารราชการขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งได้ยกกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยข้อมูลข่าวสารของราชการขึ้น ต่อมาในสมัยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่หนึ่ง ได้มีการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อสภาผู้แทนราษฎร แต่มีการยุบสภาเสียก่อนจึงตกไป การดำเนินการในเรื่องนี้ได้คืบหน้า

ต่อมาจนกระทั่งถึงรัฐบาลสมัย พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ส่งร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาอีกครั้ง และสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2540 มีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด 90 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ก่อนที่ พ.ร.บ. ฉบับนี้จะบังคับใช้ได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลไว้หลายประการ โดยเฉพาะสิทธิในการรับทราบข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะไว้ ในมาตรา 58 จึงนับเป็นแม่บททางรัฐธรรมนูญของสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารของราชการตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการด้วย

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐ เพื่อที่จะสามารถแสดงความคิดเห็น และใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งให้ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่แจ้งชัด และจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ หรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้มั่นคง และยังผลให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงสิทธิหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ เพื่อรักษาประโยชน์ของตนได้อีกประการหนึ่งด้วย ประกอบกับสมควรคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการไปพร้อมกัน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากรายงานการดำเนินการของกระทรวงคมนาคม ตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ เสนอต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ [7] ระบุในปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินการว่า ควรมีการประชุมทำความเข้าใจให้ผู้บริหารของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตามมาตราต่างๆ ของ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ อีกทั้งจำนวนข้อมูลข่าวสารที่มีจำนวนมากแต่ผู้ปฏิบัติงานไม่เข้าใจในข้อมูลดีพอทำให้การคัดแยกประเภทข้อมูลทำได้ล่าช้า จึงมีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

ในรายงานผลการตรวจติดตามผลการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ของหน่วยงานของรัฐ งวดที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2543 (ระหว่างวันที่ 23 เมษายน - 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2543) ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี [8] พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของ พ.ร.บ.ฉบับนี้ ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังพบว่าหน่วยงานของรัฐยังขาดความเข้าใจในการกำหนดประเภทของข้อมูล และความชัดเจนในการนำเอกสารลงพิมพ์ใน ราชกิจจานุเบกษา ตามที่ พ.ร.บ. กำหนดไว้ด้วย ในส่วนของประชาชนพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความสนใจในการใช้บริการข้อมูลข่าวสารของราชการไม่มากนัก การใช้สิทธิจึงอยู่ในวงจำกัดเฉพาะนักกฎหมาย นักธุรกิจ นักการเมือง นักวิชาการ และสื่อมวลชน

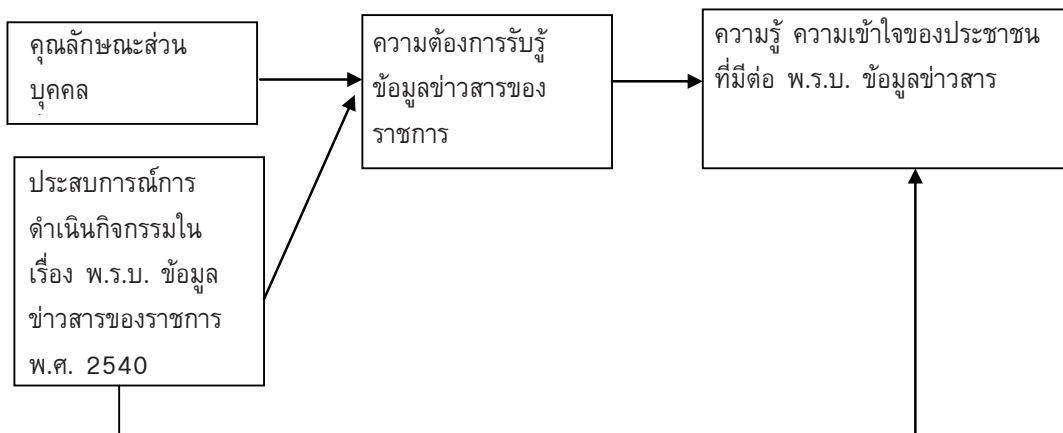
วรัญญา สิทธิโชค [9] ศึกษาความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของนิสิตรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ศึกษาเฉพาะนิสิตรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่ากลุ่มนิสิตที่ศึกษามีระดับความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับพ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ ในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นต่อพ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ ในเชิงบวก และพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นที่มีต่อ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้งระดับความรู้ความเข้าใจในพ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ ก็ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน

สมเกียรติ วัฒนะ [10] ศึกษาการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พบว่ากฎหมายข้อมูลข่าวสารเป็นกฎหมายที่รับรองสิทธิของสาธารณชนในการได้รู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ สำคัญคือ เปิดเผยถือเป็นหลักและไม่เปิดเผยเป็นข้อยกเว้นปัญหาอุปสรรคของบริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด สืบเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประวัติของพนักงาน ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติดังกล่าวอย่างลึกซึ้งเพียงพอ

และพบบ่อยครั้งว่าเจ้าหน้าที่งานธุรการ และพนักงานบางท่าน ได้ทำการเปิดประวัติของพนักงานคนอื่นในแฟ้มประวัติที่ตนเองมีหน้าที่ดูแลรักษา นำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ และบางครั้งก็ลืมนำกุญแจแฟ้มเอกสารเก็บ ซึ่งทำให้ประวัติของพนักงานดังกล่าวถูกเปิดเผยออกไป ทั้งๆ ที่มีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ใช้บังคับและในบางครั้งเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีดได้พิมพ์ประวัติของพนักงานลงในคอมพิวเตอร์แล้วไม่ปิดหน้าจอทำให้พนักงานคนอื่นมาอ่านได้ ดังนั้นในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้นำคำอธิบายที่สำคัญเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาลงพิมพ์ไว้ด้วยและได้เสนอแนะว่าควรทำอย่างไรตลอดจนได้รวบรวมแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการมาลงพิมพ์ไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ได้ทำการจัดตั้งกองข้อมูลข่าวสารของราชการขึ้นเพื่อให้พนักงานและบุคลากรภายนอกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทำการตรวจสอบได้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าบ้านตามทะเบียนราษฎร

ของสำนักงานเขตหนองแขงจำนวน 32,422 หลังคาเรือน โดยแบ่งเป็นแขวงหนองแขม จำนวน 16,398 หลังคาเรือน และแขวงหนองค้างพลู จำนวน 16,024 หลังคาเรือน (ที่มา: ฝ่ายทะเบียนสำนักงานเขตหนองแขม ข้อมูล ณ วันที่ 11

มกราคม พ.ศ. 2552) ผู้วิจัยกำหนดขนาดหน่วย ตัวอย่าง ร้อยละ 10 จากจำนวนหลังคาเรือน ตามทะเบียนราษฎร์ ของสำนักงานเขตหนองแขม (ดร.จุมพล สวัสดิ์ยากร กำหนดไว้ดังนี้ ถ้าหน่วย ตัวอย่างในประชากรมีจำนวนเป็นหมื่น ควรใช้ กลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 10 ของประชากร ทั้งหมด) [11] ดังนั้นจึงกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้นจำนวน 324 หลังคาเรือน โดยผู้วิจัยได้กำหนดให้ผู้เป็นเจ้าบ้านของหลังคา เรือนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 324 คน และเพื่อให้เกิดการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก (Lottery Method) ซึ่งกระทำโดยการนำเลขที่บ้าน ตามทะเบียนราษฎร์ของสำนักงานเขตหนองแขม มาจับฉลาก โดยเลือกผู้ตอบแบบสอบถามจากแขวง หนองแขม จำนวน 160 คน และแขวงหนองค้างพลู จำนวน 164 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ คุณลักษณะส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตอบ แบบลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ต้องการมาก ต้องการปานกลาง ต้องการน้อย และไม่ต้องการ จำนวน 9 ข้อ และกำหนดเกณฑ์ การให้คะแนนคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

- 1 คะแนน หมายถึง ไม่ต้องการ
- 2 คะแนน หมายถึง ต้องการน้อย
- 3 คะแนน หมายถึง ต้องการปานกลาง
- 4 คะแนน หมายถึง ต้องการมาก

โดยให้เกณฑ์การวัดความต้องการทราบ ข้อมูลข่าวสารของราชการ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1-9 คะแนน หมายถึง ไม่ต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการ

คะแนนเฉลี่ย 10-18 คะแนน หมายถึง ต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการน้อย

คะแนนเฉลี่ย 19-27 คะแนน หมายถึง ต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 28-36 คะแนน หมายถึง ต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการมาก

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรม ในเรื่องพระราช บัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตอบ แบบลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ดำเนินการมาก ดำเนินการปานกลาง ดำเนินการ น้อย และไม่เคยดำเนินการ จำนวน 5 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

- 1 คะแนน หมายถึง ไม่เคยดำเนินการ
- 2 คะแนน หมายถึง ดำเนินการน้อย
- 3 คะแนน หมายถึง ดำเนินการปานกลาง
- 4 คะแนน หมายถึง ดำเนินการมาก

โดยให้เกณฑ์การวัดประสิทธิภาพการดำเนิน กิจกรรม ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ของราชการ พ.ศ. 2540 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1-5 คะแนน หมายถึง ไม่เคย มีประสิทธิภาพดำเนินกิจกรรมในเรื่องพระราช บัญญัติข้อมูลข่าวสาร

คะแนนเฉลี่ย 6-10 คะแนน หมายถึง มีประสิทธิภาพดำเนินกิจกรรมในเรื่องพระราช บัญญัติข้อมูลข่าวสาร น้อย

คะแนนเฉลี่ย 11-15 คะแนน หมายถึง มีประสิทธิภาพดำเนินกิจกรรมในเรื่องพระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารฯ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 16-20 คะแนน หมายถึง มีประสิทธิภาพดำเนินกิจกรรมในเรื่องพระราช บัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ มาก

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 จำนวน 24 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว โดยกำหนดให้ข้อที่ตอบถูกต้องได้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ทราบได้ 0 คะแนน แล้วนำมารวมคะแนน โดยมีเกณฑ์การวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ดังนี้

คะแนน 0-8 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารน้อย

คะแนน 9-16 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารปานกลาง

คะแนน 17-24 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารมาก

ตอนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

3.1 สร้างแบบสอบถามในลักษณะแบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Question) และปลายเปิด (Open Ended Question) ให้ผู้ตอบเป็นผู้อ่านคำถามและกรอกคำตอบด้วยตนเอง (Self-administered Questionnaire)

3.2 นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นไปให้ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนให้คำแนะนำ แก้ไขปรับปรุง

3.3 นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหาไปทดสอบ

(Pretest Questionnaire) กับประชาชนที่มาติดต่อราชการสำนักงานเขตบางแค ลำดับที่ 1-30 ของวันที่ 12 กันยายน 2552 จำนวน 30 ราย แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ทดสอบได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทั้งฉบับคือ 0.9125 และจากนั้นจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาและแก้ไข

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กับเจ้าบ้านตามทะเบียนราษฎรของสำนักงานเขตหนองแขมที่ถูกคัดเลือก โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยวิธีการจับฉลากแบ่งเป็นแขวงหนองค้างพลู จำนวน 164 ชุด และแขวงหนองแขม จำนวน 160 ชุด รวมทั้งสิ้นจำนวน 324 ชุด และทำการคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ ได้จำนวน 313 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

4.1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency)

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการ ประสิทธิภาพการดำเนินงานในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ และค่าความถี่

4.3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนตัว กับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูล

ข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ดังนี้

4.3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนตัว กับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่า t-test ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

4.3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนตัว กับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และใช้วิธี LSD (Least Significant Difference) สำหรับเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ เมื่อพบว่ามี ความแตกต่าง

4.3.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

4.3.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการของประชาชน กับความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ในการวิเคราะห์และตีความหมายของค่า r ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การตีความหมายดังนี้ [12]

- ค่า r 0.00 - 0.20 ไม่มีความสัมพันธ์
- ค่า r 0.21- 0.40 มีความสัมพันธ์ต่ำ
- ค่า r 0.41- 0.60 มีความสัมพันธ์ปานกลาง
- ค่า r 0.61- 0.80 มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง
- ค่า r 0.81- 1.00 มีความสัมพันธ์สูง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 42.8 มีความต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการปานกลาง ประชาชนร้อยละ 23.9 มีความต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการมาก ประชาชนร้อยละ 19.7 มีความต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการน้อย และประชาชนร้อยละ 13.6 ไม่มีความต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อมูลข่าวสารของราชการที่ประชาชนต้องการทราบ 3 อันดับแรก ได้แก่ คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมาคือ สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารของราชการ และแผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการของประชาชนในการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการ

(n = 313)

ข้อมูลข่าวสารของราชการ	ความต้องการ			
	ไม่ต้องการ	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน	44 (14.1)	47 (15.0)	149 (47.6)	73 (23.3)
2. อำนาจหน้าที่ที่สำคัญของรัฐ และวิธีการดำเนินงานโดยย่อ	38 (12.1)	58 (18.5)	143 (45.7)	74 (23.6)
3. สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารของราชการ	27 (8.6)	62 (19.8)	139 (44.4)	85 (27.2)
4. มติคณะ รัฐมนตรี กฎ ข้อบังคับ คำสั่ง	43 (13.7)	65 (20.8)	132 (42.2)	73 (23.3)
5. หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบาย หรือการตีความ	52 (16.6)	62 (19.8)	134 (42.8)	65 (20.8)
6. ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน	40 (12.8)	61 (19.5)	144 (46.0)	68 (21.7)
7. แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ	41 (13.1)	73 (23.3)	117 (37.4)	82 (26.2)
8. คู่มือหรือคำสั่ง เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	40 (12.8)	56 (17.9)	130 (41.5)	87 (27.8)
9. สัญญาสัมปทาน หรือสัญญาว่าร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ	56 (17.9)	71 (22.7)	119 (38.0)	67 (21.4)
เฉลี่ยรวม	42 (13.6)	62 (19.7)	134 (42.8)	75 (23.9)

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรม ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 32.1 มีประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมปานกลาง ประชาชนร้อยละ 30.8 มีประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมน้อย ประชาชนร้อยละ 23.0 ไม่เคยมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรม และประชาชนร้อยละ 14.1 มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประสิทธิภาพของประชาชน ในการดำเนิน

กิจกรรมในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสนใจเกี่ยวกับกฎหมายฉบับใหม่ๆ ที่ออกมา การอ่าน พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ และการได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์ของประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

(n = 313)

ประสบการณ์ ในการดำเนินกิจกรรม	ความคิดเห็น			
	ไม่เคย	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. อ่าน พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ	66 (21.1)	113 (36.1)	89 (28.4)	45 (14.4)
2. เข้าร่วมการอบรม/สัมมนา เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ	115 (36.7)	81 (25.9)	76 (24.3)	41 (13.1)
3. รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ	63 (20.1)	109 (34.8)	98 (31.3)	43 (13.7)
4. การประชาสัมพันธ์ภายในหน่วยงานของท่าน ในเรื่อง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ	66 (21.1)	101 (32.3)	108 (34.5)	38 (12.1)
5. ความสนใจเกี่ยวกับกฎหมายฉบับใหม่ๆ ที่ออกมา	50 (16.0)	78 (24.9)	131 (41.9)	54 (17.3)
เฉลี่ยรวม	72 (23.0)	97 (30.8)	100 (32.1)	44 (14.1)

3. ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจของประชาชน เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.5 ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และมีประชาชนเพียงร้อยละ 41.5 ที่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความรู้ความเข้าใจของประชาชน เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

(n = 313)

ความรู้ความเข้าใจของประชาชน เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ	ความรู้ความเข้าใจ	
	ตอบผิด	ตอบถูก
1. ท่านมีสิทธิ์ที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐ เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น	125 (39.9)	188 (60.1)
2. ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน เป็นข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ	176 (56.2)	137 (43.8)
3. ผู้ยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการจำเป็นต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง หรือเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ	221 (70.6)	92 (29.4)
4. การยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการ ผู้ยื่นสามารถยื่นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือยื่นต่อสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการก็ได้	167 (53.4)	146 (46.6)
5. บุคคลต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย มีสิทธิ์ได้รับความคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เช่นเดียวกับคนสัญชาติไทย	177 (56.5)	136 (43.5)
6. หน่วยงานของรัฐต้องพิมพ์สถานที่ติดต่อ เพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำ ในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐไว้ในราชกิจจานุเบกษา	156 (49.8)	157 (50.2)
7. ในกรณีที่เป็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ แต่หน่วยงานของรัฐฝ่าฝืนไม่จัดพิมพ์ ข้อมูลข่าวสาร หรือไม่จัดข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนตรวจดู ประชาชนมีสิทธิ์ ร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ	143 (45.7)	170 (54.3)
8. แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้	160 (51.1)	153 (48.9)
9. ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้ง และคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้	186 (59.4)	127 (40.6)
10. คู่มือ หรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบต่อ สิทธิหน้าที่ของเอกชน เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ประชาชน เข้าตรวจดูได้	178 (56.9)	135 (43.1)
11. สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือสัญญาร่วมกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐ ต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้	187 (59.7)	126 (40.3)
12. มติคณะรัฐมนตรีหรือมติคณะกรรมการ ที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย หรือมติคณะ รัฐมนตรี ที่ระบุรายชื่อรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริงหรือข้อมูลข่าวสาร ที่นำมาใช้ในการพิจารณา เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ ประชาชนเข้าตรวจดูได้	191 (61.0)	122 (39.0)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจของประชาชน เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ	ความรู้ความเข้าใจ (n = 313)	
	ตอบผิด	ตอบถูก
13. หน่วยงานของรัฐอาจปฏิเสธไม่ยอมเปิดเผยเอกสาร หรือข้อมูล ทางการเงิน	199 (63.6)	114 (36.4)
14. หน่วยงานของรัฐอาจปฏิเสธไม่ยอมเปิดเผยเอกสาร ที่ระบุชื่อตัวบุคคล ที่เกี่ยวข้อง	192 (61.3)	121 (38.7)
15. หน่วยงานของรัฐอาจปฏิเสธไม่ยอมเปิดเผยเอกสาร ที่จะส่งผลกระทบต่อ การบังคับใช้กฎหมาย	176 (56.2)	137 (43.8)
16. หน่วยงานของรัฐอาจปฏิเสธไม่ยอมเปิดเผยเอกสาร ที่จะส่งผลกระทบต่อ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	163 (52.1)	150 (47.9)
17. หน่วยงานของรัฐอาจปฏิเสธไม่ยอมเปิดเผยเอกสาร ที่จะทำให้เกิดความเสียหาย ต่อความมั่นคงของประเทศ	157 (50.2)	156 (49.8)
18. หน่วยงานของรัฐอาจปฏิเสธไม่ยอมเปิดเผยเอกสาร ที่จะส่งผลกระทบต่อ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ	171 (54.6)	142 (45.4)
19. หน่วยงานของรัฐอาจปฏิเสธไม่ยอมเปิดเผยเอกสาร ที่เป็นความเห็น หรือคำแนะนำภายในของรัฐในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	179 (57.2)	134 (42.8)
20. หน่วยงานของรัฐอาจปฏิเสธไม่ยอมเปิดเผยเอกสาร ที่จะก่อให้เกิดอันตราย ต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง	170 (54.3)	143 (45.7)
21. คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ไม่จำเป็นต้องระบุว่าข้อมูลนั้นเปิดเผยไม่ได้ เพราะเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใด และเพราะเหตุใด	235 (75.1)	78 (24.9)
22. คำยื่นอุทธรณ์เกี่ยวกับคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูล ผู้ยื่นต้องยื่นภายใน 7 วัน	261 (83.4)	52 (16.6)
23. ราคาจัดซื้อจัดจ้างเป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐ ต้องจัดให้ประชาชน เข้าตรวจสอบ	183 (58.5)	130 (41.5)
24. รายชื่อนักศึกษาถือเป็นข้อมูลข่าวสารเฉพาะส่วนบุคคล	239 (76.4)	74 (23.6)
รวม	183 (58.5)	130 (41.5)

4. ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่าง
คุณลักษณะส่วนตัวด้านเพศ กับความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ
พ.ศ. 2540 พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน
มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูล

ข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ไม่แตกต่างกัน
รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศกับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ความรู้ความเข้าใจ		t	p
		\bar{x}	S.D.		
ชาย	136	1.74	.801	- .484	.629
หญิง	177	1.79	.746		

5. ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนตัวด้านอายุ กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ กับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ปัจจัยส่วนบุคคล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	9.323	2.331	4.064	.003**
	ภายในกลุ่ม	308	176.652	.574		
รวม		312	185.974			

**มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากการวิเคราะห์หาความแปรปรวนของกลุ่มอายุที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกันเป็นรายคู่ พบว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกับประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกับประชาชนที่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกับประชาชนที่มีอายุมากกว่า 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างทางสถิติและโดยภาพรวมกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มากกว่ากลุ่มอื่น รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่าง เรื่องความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 จำแนกตามอายุเป็นรายคู่

ปัจจัยส่วนบุคคล	\bar{x}	อายุ				
		18-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	มากกว่า 60 ปี
18-30 ปี	1.68	-	-24*	-	-	.41*
31-40 ปี	1.93	-	-	-	.32*	.65*
41-50 ปี	1.86	-	-	-	-	.59*
51-60 ปี	1.61	-	-	-	-	-
มากกว่า 60 ปี	1.28	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนตัวด้านการศึกษากับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา กับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ปัจจัยส่วนบุคคล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	5	32.532	6.506	13.018	.000**
	ภายในกลุ่ม	307	153.443	.500		
	รวม	312	185.974			

**มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากการวิเคราะห์หาความแปรปรวนของกลุ่มระดับการศึกษา ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกันเป็นรายคู่ พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกับประชาชนที่มีศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกับประชาชนที่มีศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนที่มีศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกับประชาชนที่มีศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกันทางสถิติ และโดยภาพรวมกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มากกว่ากลุ่มอื่น รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่าง เรื่องความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่

ปัจจัยส่วนบุคคล	\bar{x}	ระดับการศึกษา					
		ประถม	ม.ต้น	ม. ปลาย	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ประถมศึกษา	1.22	-	-.37	-.53*	-.66*	-.78*	-1.38*
ม.ต้น	1.58	-	-	-	-.29*	-.42*	-1.02*
ม. ปลาย	1.75	-	-	-	-	-.25*	-.85*
อนุปริญญา	1.88	-	-	-	-	-	-.73*
ปริญญาตรี	2.00	-	-	-	-	-	-.60*
สูงกว่าปริญญาตรี	2.60	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนตัวด้านอาชีพ กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพ กับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ปัจจัยส่วนบุคคล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	4	16.687	4.172	7.590	.000**
	ภายในกลุ่ม	308	169.288	.550		
รวม		312	185.974			

**มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากการวิเคราะห์หาความแปรปรวนของกลุ่มอาชีพ ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกันเป็นรายคู่ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนที่มีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกับประชาชนที่ระบุว่าไม่มีอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ /

พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกับประชาชนที่ระบุว่าไม่มีอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แตกต่างกับประชาชนที่ระบุว่าไม่มีอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกันทางสถิติ และโดยภาพรวมกลุ่มที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มากกว่ากลุ่มอื่น รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่าง เรื่องความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่

ปัจจัยส่วนบุคคล	\bar{x}	อาชีพ				
		เกษตรกรรม	พนักงาน/ ลูกจ้าง	ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจ ส่วนตัว	อื่น ๆ
เกษตรกรรม	1.61	-	-	-.42*	-	-
พนักงาน/ลูกจ้าง	1.85	-	-	-	-	-.51*
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.03	-	-	-	-	.69*
ธุรกิจส่วนตัว	1.83	-	-	-	-	.49*
อื่น ๆ	1.34	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ กับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พบว่าประสบการณ์ในเรื่อง

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ มีความสัมพันธ์ ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างปานกลางกับความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

(n = 313)		
ประสบการณ์ ในการดำเนินกิจกรรม	r	Sig.
1. อ่าน พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ	-.403	.000**
2. เข้าร่วมการอบรม/สัมมนา เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ	-.408	.000**
3. รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ	-.434	.000**
4. การประชาสัมพันธ์ภายในหน่วยงานของท่าน ในเรื่อง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ	-.435	.000**
5. ความสนใจเกี่ยวกับกฎหมายฉบับใหม่ๆ ที่ออกมา	.380	.000**
รวม	-.470	.000**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

9. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการของประชาชน กับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พบว่าความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ มีความสัมพันธ์ ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างปานกลางกับความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

ความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ	r	Sig.
1. โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน	-.451	.000**
2. อำนาจหน้าที่ที่สำคัญของรัฐ และวิธีการดำเนินงานโดยย่อ	-.502	.000**
3. สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารของราชการ	-.466	.000**
4. มติคณะ รัฐมนตรี กฎ ข้อบังคับ คำสั่ง	-.537	.000**
5. หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบาย หรือการตีความ	-.478	.000**
6. ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน	-.520	.000**
7. แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ	-.544	.000**
8. คู่มือหรือคำสั่ง เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	-.506	.000**
9. สัญญาสัมปทาน หรือสัญญาว่าจ้างกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ	-.517	.000**
รวม	-.587	.000**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

10. จากคำถามปลายเปิดประชาชนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของราชการว่าหน่วยงานราชการควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเมื่อมีข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนควรรู้เพื่อประชาชนจะได้เข้าไปดำเนินการขอรายละเอียดได้ เช่น กฎหมายต่างๆ มติ ครม. และนโยบายของรัฐ เป็นต้น นอกจากนี้อยากให้เผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยครอบคลุมทั่วถึง อยากให้การดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นไปด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และง่ายต่อการตรวจสอบ เช่น ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ควรประชาสัมพันธ์สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารของราชการ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงบประมาณในการพัฒนาประเทศในแต่ละพื้นที่ควรมีแหล่งข้อมูลและที่แจ้งข่าวสารให้ประชาชนตรวจสอบและรู้ข้อมูลได้ และควรมีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ว่ามีราคาเท่าไร

สรุปและอภิปรายผล

1. จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์การดำเนินกิจกรรมในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า 1) ข้อมูลข่าวสารที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ มีลักษณะเป็นข้อมูลประเภทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของส่วนรวม 2) โดยปกติประชาชนโดยเฉพาะในเขตชุมชนเมืองจะมีความคิด ทศนคติ และค่านิยมที่เกี่ยวกับเรื่องคุณภาพชีวิตของตนเอง และครอบครัวเป็นสำคัญ จึงไม่ค่อยมีความสนใจและต้องการยุ่งเกี่ยวกับเรื่องของส่วนรวม และ 3) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์แนะนำประชาชนในเรื่องนี้ อย่างจริงจัง และ 4) หน่วยงานราชการไม่เคยมีการจัดประชุมชี้แจงอบรมเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องบทบาทอำนาจหน้าที่ของประชาชนว่ามีอำนาจหน้าที่อะไร อย่างไร ตามพระราชบัญญัตินี้ ประชาชนเขตหนองแขม

จึงมีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เกี่ยวกับ ข้อมูลข่าวสารของราชการอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการตรวจติดตาม ผลการปฏิบัติ ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ ของหน่วยงานของรัฐ งวดที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2543 ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน ต่างๆ ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในสาระสำคัญของ พ.ร.บ. ฉบับนี้ และสอดคล้องกับ ผลการศึกษาวิจัยของสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่พบว่าปัญหา ความมีประสิทธิภาพของพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มีสาเหตุหลัก สำคัญ คือ ปัญหาความรู้ความเข้าใจของหน่วยงาน ในการปฏิบัติตามกฎหมายที่มีน้อย [13]

2. จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และความสนใจในพระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของราชการน้อยในทุกประเภท ของข้อมูลข่าวสาร นอกจากสาเหตุที่เกิดจาก คุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ครอบครัว และการ ดำเนินงานที่ขาดความรู้ความเข้าใจ และความ สนใจในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังที่กล่าวแล้วในข้อ 1 นั้น การที่ประชาชน เขตหนองแขมไม่มีความรู้ความเข้าใจ และไม่สนใจ ในข้อมูลข่าวสารของราชการหรือมีในระดับน้อย เป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ที่เสียหายอะไรกับตนเอง ครอบครัว หรือชุมชน เพราะจากปรากฏการณ์ที่ผ่านมาในอดีตถึงปัจจุบัน ชุมชนหนองแขมไม่เคยมีปัญหาความขัดแย้งอะไร ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ ดังนั้นโดยพฤติกรรมประชาชนก็ประกอบอาชีพ ของตนเองไปตามปกติ ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ของ เขตหนองแขม หรือเจ้าหน้าที่หน่วยราชการอื่นๆ ต่างก็ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง หรือหน่วยงานนั้นๆ ไปตามปกติ จึงไม่มีความจำเป็น อะไรที่จะต้องไปเกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารที่เป็น เรื่องของส่วนรวม เพราะเข้าใจว่าการจัดบริการ

เพื่อส่วนรวมทั้งชุมชนนั้น เป็นเรื่องหรือเป็นอำนาจ หน้าที่ของทางราชการ แต่ถ้าหากเป็นเรื่องส่วนบุคคล หรือแต่ละครอบครัวแล้ว ก็เป็นเรื่องเฉพาะตัวของ แต่ละคน แต่ละครอบครัว หรือแต่ละกลุ่มย่อยๆ ของบุคคล หรือกลุ่มพื้นที่เล็กๆ จะต้องติดต่อ ขอข้อมูล ขอทราบรายละเอียดแนวทางปฏิบัติ ในเรื่องต่างๆ ของตนเองจากทางราชการ จึง จะต้องมีความจำเป็นต้องรู้และเข้าใจเกี่ยวกับ รายละเอียด หลักวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสารทางราชการ

3. กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ ดังที่ปรากฏ ในหลักการและเหตุผลการตรากฎหมายนี้ ที่เขียนไว้เป็นหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ 3 ประการ ระบุว่า 1) เพื่อให้ประชาชนมีโอกาส รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการมากขึ้น ในระบอบ ประชาธิปไตยการให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวาง ในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการ ต่างๆ ของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ประชาชน จะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมือง ได้โดยถูกต้องตรงกับความเป็นจริง อันเป็น การส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชน มากยิ่งขึ้น เช่น การที่ประชาชนจะสามารถใช้ สิทธิทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร ประชาชนควรจะต้องมีโอกาสได้ รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้นั้น เพื่อประกอบการพิจารณาในการเลือกผู้ นั้น เข้ามาเป็นผู้แทนของตนในสภา เป็นต้น เพื่อพัฒนา ระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง สิทธิดังกล่าวนี้ มีความสำคัญมากในปัจจุบัน เนื่องจากรัฐธรรมนูญ ปัจจุบันได้เพิ่มสิทธิให้แก่ประชาชนในการเข้ามา มีส่วนร่วมทางการเมืองหลายประการ เช่น สิทธิ ในการเข้าชื่อกันร้องขอให้วุฒิสภาถอดถอน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือข้าราชการระดับสูง ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 304 สิทธิในการเข้าชื่อกัน เสนอร่างกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 หรือการออกเสียงลงประชามติในกิจการที่อาจกระทบ ต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ หรือประชาชน

ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 214 ซึ่งหากประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวางย่อมใช้สิทธิดังกล่าวได้ดีขึ้น นอกจากนั้นกฎหมายนี้ได้กำหนดข้อยกเว้นที่ไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการที่แจ้งชัด และจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน 2) เพื่อให้ประชาชนสามารถปกป้องรักษาประโยชน์ของตนได้ดีขึ้น กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีโอกาสรู้ถึงสิทธิของตนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนได้ และ 3) เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล กฎหมายนี้ได้คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนของข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยไม่ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต่อผู้อื่นโดยไม่จำเป็นหรือโดยไม่เกิดผลตามที่กฎหมายกำหนด [14] ซึ่งจากเหตุผลและวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการที่ประชาชนและหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็เพื่อพิทักษ์รักษาสิทธิและประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของประชาชนและของหน่วยงานภาครัฐ ยิ่งไปกว่านั้น หากมุ่งประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความสัมฤทธิ์ผลของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาความอยู่ที่ดี มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของประชาชน ชุมชน และประเทศชาติแล้ว การระดมความร่วมมือจากฝ่ายประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับฝ่ายราชการนั้น นับว่าเป็นความจำเป็นและมีความสำคัญ คือความสำเร็จและความพึงพอใจของประชาชนและของเจ้าหน้าที่ของรัฐ วัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการนำระบบการบริหารจัดการแบบบูรณาการ (Integrated Administration and Management) มาใช้ในการดำเนินงานจัดบริการแก่ประชาชน และชุมชน ซึ่งการจะดำเนินการให้บังเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลและความสัมฤทธิ์ผลที่ดีได้นั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือการนำข้อมูลข่าวสารของราชการมาดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 ประกาศ เนื้อหา สารของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องกันระหว่างหน่วยราชการกับประชาชน

3.2 ต้องประกาศข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ และเป็นที่ประชาชนต้องรู้ ต้องรับผิดชอบ และต้องปฏิบัติ ให้ประชาชนทราบอยู่ตลอดเวลา และต่อเนื่องในสื่อของทางราชการหรือเอกชน

3.3 ต้องจัดให้มีการประชุมสัมมนา กลุ่มประชาชน เป็นกลุ่มเล็กๆ ตามชุมชนต่างๆ เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารราชการที่ประชาชนต้องเกี่ยวข้อง แม้จะเป็นกิจกรรมเฉพาะบุคคล ครอบครัว หรือกลุ่มคนขนาดเล็ก

3.4 การจัดตั้งกลุ่มผู้นำชุมชน เพื่อร่วมในการหาข้อมูลรายละเอียดในปัญหา หรือสาระสำคัญต่างๆ ที่เป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรม โครงการพัฒนาต่างๆ ที่ทางราชการจะจัดทำเพื่อให้เข้าใจว่ากิจกรรมอะไรเป็นหน้าที่ของทางราชการ และของทางประชาชน แล้วพิจารณาทำความเข้าใจ และปฏิบัติงานตามโครงการนั้นด้วยกัน

3.5 จัดระบบการประชาสัมพันธ์ ติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานของทางราชการทุกๆ ขั้นตอนให้ประชาชนได้รับทราบ อาจจัดในรูปของประชาวิจารณ์หรือกลุ่มประชาชนร่วมกับทางราชการดำเนินการร่วมกัน

3.6 ประกาศหลักการปฏิบัติงานด้านธรรมาภิบาล โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน จะทำให้ประชาชนได้รับทราบทุกๆ ขั้นตอน ของการจัดทำโครงการต่างๆ จะก่อให้เกิดลักษณะความรับผิดชอบภาคประชาชนในการรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม

3.7 ทางหน่วยราชการจัดโครงการเยี่ยมเยียนชุมชนเป็นประจำ สม่ำเสมอ เพื่อสนทนาทราบปัญหาความต้องการของชาวบ้าน และเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและสอบถามข้อข้องใจในการทำงานของทางราชการ จะทำให้ความสงสัยอะไรต่างๆ ในหน่วยราชการจะค่อยๆ หายไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1. จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการน้อย ดังนั้นควรเร่งประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ฉบับนี้ เกี่ยวกับสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการที่ถูกต้องตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ สิทธิประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเจตนารมณ์ของกฎหมาย และการจัดให้มีการให้บริการข้อมูลข่าวสารของราชการของหน่วยงานของรัฐต่างๆ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการปานกลาง ดังนั้นประชาชนทั่วไป ควรให้ความสนใจและศึกษาเกี่ยวกับสิทธิที่ตนได้รับและเนื้อหาสาระสำคัญตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ให้ละเอียดจริงจังมากยิ่งขึ้น

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ดำเนินกิจกรรมในเรื่องพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการปานกลาง ดังนั้นประชาชนทั่วไป ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการสังเกตและตรวจสอบการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานที่ตนปฏิบัติงานอยู่ เช่นว่า ได้จัดให้มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการสำหรับประชาชน เพื่อใช้เป็นสถานที่ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารแล้วหรือยัง ได้จัดข้อมูลข่าวสารของราชการตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 9 ไปไว้ยังศูนย์ข้อมูลข่าวสารครบถ้วนหรือไม่ ได้จัดข้อมูลข่าวสารให้ตามที่ผู้ร้องขอหรือไม่ รวมทั้งได้มีการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานไว้เป็นหมวดหมู่ ที่ข้าราชการทุกคนสามารถตรวจสอบและใช้ประโยชน์ได้โดยง่ายหรือไม่ เป็นต้น หากพบว่ายังไม่ได้ดำเนินการก็ให้รายงานหรือให้ข้อเสนอแนะไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบได้ทราบ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาพบว่า พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มีความยุ่งยากซับซ้อนหลายประการ ประชาชนไม่ค่อยเข้าใจในภาพรวมว่ามีสิทธิอะไรบ้าง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ฉบับนี้ทางสื่อทุกชนิด เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ บทความ และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีการยกตัวอย่างต่างๆ มาตรา

2.2 สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ควรจะต้องมีตัวแทนของประชาชนเข้าไปร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย เพื่ออธิบายให้ประชาชนเข้าใจในกรณีที่เกิดปัญหาขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นที่มีต่อ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการในกลุ่มบุคคลอื่นๆ เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบ

3.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอื่นที่นอกเหนือจากงานวิจัยนี้

3.3 ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ของหน่วยงานของรัฐ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ประจำปีงบประมาณ 2551

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารราชการ (สขร.) *OFFICE OF THE OFFICIAL INFORMATION COMMISSION (O.I.C).* (2543). สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2553, จาก <http://www.oic.thaigov.go.th/resolve/resolve.asp>
- [2] บรรเจิด สิงคะเนติ. (2543). *หลักพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- [3] *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. (2525). กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- [4] ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2530). *ทัศนคติ: การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- [5] ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. (2534). *จุดหมายสำหรับการเรียนการสอนและการพัฒนา*. เอกสารการสอน. กรุงเทพฯ: พาณิชการพิมพ์.
- [6] Bloom, B.S. (1971). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I: Cognitive Domain*. New York: David Mokay.
- [7] สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. (2544). *การดำเนินการของกระทรวงคมนาคมตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540*. กรุงเทพฯ: กระทรวงคมนาคม.
- [8] สำนักผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี. (2543). *รายงานผลการตรวจติดตามผลการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ของหน่วยงานของรัฐ งวดที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2543*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- [9] วัชรญา สิทธิโชค. (2543). *ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของนิสิตรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต ที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 : ศึกษาเฉพาะนิสิตรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา. ภาคนิพนธ์ รม. (การบริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- [10] สมเกียรติ วัฒนะ. (2543). *การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540. ภาคนิพนธ์ รม. (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- [11] จุมพล สวัสดิยากร. (2521). *หลักและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สุวรรณ.
- [12] ธวัชชัย งานสันติวงศ์. (2543). *หลักการและวิธีการใช้คอมพิวเตอร์ในงานสถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- [13] สำนักผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี. (2543). *รายงานผลการตรวจติดตามผลการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ของหน่วยงานของรัฐ งวดที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2543*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- [14] ฤทัย หงส์ศิริ; และ มานิตย์ จุมปา. (2542). *คำอธิบายกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.